

มติชนรายวัน

พ.ศ. 3 มิ.ย. 53

วิกฤตสังคมไทยและความหวัง

วรากรณ์ สามโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
(รวม 3 หน้า)

คำถามที่สร้างความกังวลใจของคนไทยปัจจุบันก็คือเศรษฐกิจไทยจะกลับคืนมาเหมือนเดิมหรือไม่ สังคมไทยจะกลับคืนมาเหมือนเดิมโดยความแตกแยกจะค่อยเลือนหายไปหรือไม่ และการชุมนุมลักษณะเดิมจะกลับมาอีกหรือไม่

คนไทยที่รักแผ่นดินเกิดทุกซีกมาหลายปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรอบ 2 เดือนของการชุมนุม ทุกซีกทั้งห่วงกังวลความปลอดภัยของตนเองและคนในครอบครัว ตลอดจนหวาดหวั่นกับความไม่แน่นอนในอนาคต

ผมเป็นคนมองโลกในแง่ดี มีความมั่นใจว่าภายในเวลาไม่นานนักสภาวะเศรษฐกิจการค้ำก็จะกลับคืนสู่สภาพเดิมด้วยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงพอควร ส่วนเรื่องความแตกแยกทางสังคมก็จะลดน้อยลงเป็นลำดับภายใต้เงื่อนไขที่จะกล่าวถึงต่อไป ในเรื่องการชุมนุมแบบเดิมจะกลับมาอีกหรือไม่ นั้นมันก็ขึ้นอยู่กับ “บางปัจจัย” และมาสเตอร์มายด์ที่อยู่แดนไกลละครับ

สำหรับเรื่องเศรษฐกิจนั้น ผมเชื่อว่าภายในเวลา 6 เดือน หากความมั่นใจที่ต่างประเทศมีต่อเราสูงขึ้นเรื่อย ๆ เป็นลำดับ เศรษฐกิจไทยขยายตัวร้อยละ 4-5 ต่อปีก็ไม่ใช่เรื่องประหลาด เพราะขณะนี้เงินลงทุนมันไหลไปทางยุโรปและสหรัฐอเมริกาอันเนื่องมาจากความไม่มั่นใจ จึงไหลเทมาทางเอเชีย ดังที่เราเห็นดัชนีหุ้นไทยขึ้นมากถึงแม้จะอยู่ในช่วงชุมนุมก็ตาม และถึงจะตกลงไปพักหนึ่งตอนนี้ก็เริ่มกลับมาขึ้นอีกแล้ว

อย่างไรก็ดีเงื่อนไขสำคัญก็คือคนไทยทุกคนช่วยกัน ทำให้มันฟื้นขึ้นมาเมื่อเห็นว่ามันเป็นผลประโยชน์ร่วมกัน ไม่ต้องรักกันมากมายก็ได้ดังที่เพลงเขาบอก ต่อให้ไม่ชอบหน้ากันก็ยังได้ แต่ตราบไตที่ทุกฝ่ายยอมรับความแตกต่างซึ่งกันและกันและอดทนกัน ปรับตัวที่จะอยู่ร่วมกันเพื่อได้ผลประโยชน์ร่วมกัน

ในเรื่องสังคมแตกแยกนั้น หากมองในอีกมุมหนึ่งก็จะเห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วมันเป็นสิ่งไม่ดีแต่ก็เป็นส่วนหนึ่งของการเติบโตขึ้นและมีภูมิทัศน์ทางานของสังคมไทย ทุกสังคมในโลกมีปัญหาและครั้งหนึ่งหรือหลายครั้งต้องเผชิญวิกฤตด้วยกันทั้งนั้นเพียงแต่รุนแรงเพียงใดเท่านั้น ยกตัวอย่างเพื่อนบ้านเราก็ได้ ก็มพูชาตายไปนับล้านคนในยุคเขมรแดง ลาวเผชิญหน้าสงครามกันเองเป็นเวลาสิบปีกว่าจะพบสันติสุขในปัจจุบัน อินโดนีเซียในปี 1960 ตอนต้น คนจีนถูกฆ่านับแสนคน ฟิลิปปินส์ยุคมากอสและหลังมากอสเผชิญปัญหาอากาศกรรจ์ มาเลเซียในยุคกลาง 1960 ประสบปัญหาหระหว่างเชื้อชาติ ส่วนพม่าไม่ต้องพูดถึง

ประเด็นสำคัญอยู่ตรงที่ว่าประชาชนในสังคมนั้นมีวิธีการแก้ไขปัญหาของตนอย่างไร อย่างสิงทอแด หรืออย่างคนทอแด และแก้ไขได้ในเวลาพอควร อีกทั้งได้เรียนรู้จากปัญหาเดิมมากน้อยเพียงใด

สังคมไทยไม่ใช่สังคมอุดมการณ์ แต่เป็นสังคมของนักปฏิบัติ (พวก realist หรือ pragmatic) คนไทยยอมตายเพื่ออุดมการณ์นั้นมีน้อยมาก (เท่าที่จำได้ก็มีพันท้ายนรสิงห์ ซึ่งปัจจุบันคนไทยก็รู้จักว่าเป็นยี่หื่อน้ำพริกเผาเท่านั้น) เราตายกันเพราะผลประโยชน์ เพราะความรู้สึกอารมณ์ เพราะเมาแล้วขับรถ เพราะสูบบุหรี่ ฯลฯ พูดสั้น ๆ ว่าตายเพราะโลภะ โทสะ และโมหะ

สังคมเช่นนี้น่าเป็นห่วงน้อยกว่าสังคมที่ยึดถืออุดมการณ์เป็นหลัก เช่น อิหร่าน อิรัก อาฟกานิสถาน อินเดีย ปากีสถาน ฯลฯ เมื่อสิ่งที่ทำให้เกิดโลภะ โทสะ โมหะ เกิดขึ้นหายไปก็พอพูดกันรู้เรื่อง อย่างไม่ดีก็ไม่อาจประมาทได้ หากมีคนเอา “ยาสั่ง” ใส่ในบ่อน้ำให้กินบ่อย ๆ “ของ” ก็อาจขึ้นได้

พูดกันตรง ๆ เลยก็คือหากมีการกระจายเสียงและภาพอยู่ทุกเมื่อเชิ้อวันปลุกปั่นให้คนไทยเกลียดชังกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นความไม่เท่าเทียมกันของฐานะทางเศรษฐกิจของคนไทยเป็นน้ำมันที่ได้ผลมาก เพราะมันมีเชื้อไฟอยู่ข้างแล้ว เมื่อราดลงไปมันก็ลุกกลามเผาไหม้ทุกสังคมได้ทั้งนั้น

หากในฟิลิปปินส์ซึ่งมีประชากร 90 ล้านคน และอินโดนีเซียซึ่งมีประชากรกว่า 200 ล้านคน ภาครัฐยอมให้มีการจุดไฟเหมือนบ้านเราใน 1-2 ปีที่ผ่านมาแล้ว รับรองได้ว่าติดไฟและไหม้แรงกว่าบ้านเรามาก แต่ที่มันจุดไม่ติดก็เพราะภาครัฐเขาไม่ยอมให้มีการกระจายเสียงและภาพในลักษณะนี้

เด็ดขาด แต่บ้านเรานั้นเสรีกันเต็มที่ ในยุคอินเทอร์เน็ต ฟรีทีวี และวิทยุชุมชน ไฟจึงลามไป
ได้ไกล

“ยาสั่ง” ที่คนจงใจเอามาใส่บ่อน้ำจึงทำให้คนไทยจำนวนไม่น้อยป่วยด้วยโรคที่น้ำกังวล
เพราะมันเป็น “ยาสั่ง” การป้องกันการใช้ “ยาสั่ง” ขี้เดิมลงในบ่อจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง

“ปัจจัย” หรือ “เงื่อนไข” บางประการที่จะช่วยเศรษฐกิจของเราให้ฟื้นตัวได้ดี สังคมลด
ความแตกแยก และการชุมนุมแบบเดิมกลับมาอีกได้ยาก ได้แก่ การกระทำของพวกเราทุกคนนี้แหละ
โดยเฉพาะผู้ที่มีอิทธิพลต่อความคิดของประชาชน

ประเทศของเรานั้นเปรียบเสมือนบ้านที่ไฟเพิ่งไหม้ไป มีหลายคนบอกว่าไม่ต้อง
กังวลหรอกอีกไม่นานไฟที่มอดอยู่ข้างในก็จะเกิดเป็นเปลวไฟและไหม้ขึ้นมาอีก หรือบอกว่าโครงที่ไหม้ไป
นั้นมันพังลงมาแน่ รอเวลาอีกหน่อยเถิด หรือยังงี้ก็ไม่มีวันกลับกลายเป็นตึกที่สวยงามได้อีก ฯลฯ

ถ้าพูดอย่างนี้ใคร ๆ ที่ได้ยินก็จะหดหู๋ สิ้นหวัง แต่ถ้าพูดอย่างมีมุทิตาจิตโดยให้
ความหวัง ไม่ตัดรอน ผู้คนก็จะเกิดความมั่นใจ ผมไม่ได้หมายความว่าให้พูดเท็จ เพียงแต่ขอให้
เป็นการพูดความจริงที่มาจากสภาพความเป็นจริงที่ได้มีการพิสูจน์หรือมีหลักฐาน มิได้พูดเพราะ
ความมั่นใจ ความมัว ความแค้น ความรู้สึก ความอยากดัง ความอยากตีวัวกระทบคราด ฯลฯ

ความจริงอย่างหนึ่งของโลกก็คือบางครั้งสิ่งที่ไม่ดีนัก แต่ถ้าพูดในส่วนที่ดีอื่น ๆ บ่อย ๆ
มันก็กลายเป็นดีขึ้นมาได้ อย่าลืมนะว่าทุกสรรพสิ่งมีทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดีเพียงแต่ว่าเราจะจับเอาส่วนใด
ขึ้นมาพูดถึงเท่านั้น

สังคมไทยเป็นของคนไทยทุกคน จะดีหรือเลวก็ตามในที่สุดแล้วพวกเราเป็นผู้รับผลนั้น
ในที่สุด ถ้าพูดกันแต่ในส่วนที่ดีบ้างแล้ว พวกเราก็จะได้รับประโยชน์ แต่ถ้าเทน้ำเสียลงบ่อน้ำกัน
ทุกวัน ก็พอเห็นภาพได้ว่าในอนาคตบ่อน้ำนั้นจะเป็นอย่างไร

สังคมไทยมีอนาคตครับ เราจะผ่านพ้นวิกฤตไปได้แน่นอน ถ้าพวกเราทุกคนช่วยกัน
โดยมองผลประโยชน์ร่วมกันของสังคมเป็นสำคัญ
